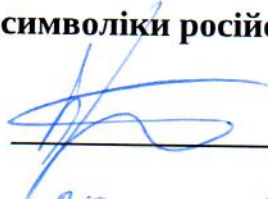


ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики**


Віктор БРЕХУНЕНКО
20 жовтня 2025 р.

**Фаховий висновок щодо належності
назв географічних об'єктів, об'єктів топонімії, юридичних осіб та об'єктів
права власності, у яких використано назву географічного об'єкту
Російської імперії міста Катеринослав та похідні від неї утворення, до
символіки російської імперської політики**

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; стаття 14 Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу»; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

українофобія – дискримінаційні дії, публічно висловлені заклики, у тому числі в медіа, у літературних та мистецьких творах, що заперечують суб'єктність Української держави, української нації, боротьбу проти підкорення, експлуатації, асиміляції Українського народу, а також правомірність захисту політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитку української національної державності, науки, культури, зневажають питомі етнокультурні ознаки українців, ігнорують українську мову та культуру;

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі,

назви областей, районів, територіальних громад, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топонімії населених пунктів, підприємств, установ, організацій на території України, яким присвоєні імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в органах влади і управління, політичних організаціях, партіях, збройних формуваннях Російського царства (Московського царства), Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної

Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, територіальних утворень, адміністративно-територіальних одиниць, у тому числі невизнаних, що створювалися під час реалізації російської імперської політики на окупованих, анексованих чи в інший спосіб зайнятих Російським царством (Московським царством), Російською імперією, Російською республікою, Російською державою, Російською Соціалістичною Федеративною Радянською Республікою, Російською Радянською Федеративною Соціалістичною Республікою, Союзом Радянських Соціалістичних Республік, Російською Федерацією територій, і брали участь або сприяли реалізації російської імперської політики (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури); назви подій, пов'язаних із реалізацією російської імперської політики, назви російських міст та інших географічних, історичних та культурних об'єктів Російської Федерації, що не пов'язані безпосередньо із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури або з культурою поневолених народів Російської Федерації; написи, пов'язані із глорифікацією і виправданням російської імперської політики.

Предмет експертизи: відповідність назв географічних об'єктів, об'єктів топонімії, юридичних осіб та об'єктів права власності, у яких використано назву географічного об'єкту Російської імперії міста Катеринослав та похідні від неї утворення, вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

Катеринослав (рос. *Екатеринослав*) – російська назва сучасного міста Дніпра в 1787-1797 та 1802-1926 роках, яку вперше згадано в письмових джерелах під 1776 роком – у рапорті губернатора Азовської губернії В. Черткова на ім'я генерал-губернатора Новоросійської губернії Г. Потьомкіна від 23 квітня 1776 року про проєкт побудови губернського міста Катеринослава («*Екатеринослава*») на річці Кільчені, неподалік від її впадіння в річку Самару, на лівому березі Дніпра. Згідно з указом Катерини II від 22 січня 1784 року «*губернському городу под названием Екатеринослав быть по лутчей удобности на правой стороне реки Днепра у Кайдака*» (Нового Кодака), тобто на Катеринослав перетворили сукупність козацьких містечок, слобід та зимівників, надавши імперську назву на честь російської імператриці Катерини II. Походження назви визнавали навіть за часів СРСР (*Історія міст і сіл УРСР: в 26 тт. / Інститут історії України Академії наук УРСР; Головна редколегія: Тронько П. П., Бажан М. П. та ін. – Дніпропетровська область. – К., 1969. – С. 64; Кругляк Ю. М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і селищ міського типу Української РСР. – К.: Наукова думка, 1978. – С. 43*).

Зважаючи на викладене, поява географічного об'єкта *Катеринослав* (рос. *Екатеринослав*) стала одним із результатів реалізації російської імперської політики на території Вольностей Війська Запорозького Низового, на яких згідно з указом Катерини II від 30 березня 1783 року було утворено адміністративно-територіальну одиницю Російської імперії Катеринославське намісництво (способом об'єднання Азовської та Новоросійської губерній). Російськоімперський топонім *Катеринослав* (рос. *Екатеринослав*) став символічним утіленням колоніальної політики, ланкою загальної імперської стратегії, спрямованої на викорінення української топонімії та впровадження загальноімперської системи назв для географічних об'єктів задля формування єдиного імперського простору та символічного маркування (символічної приватизації) завойованої української території, її подання надалі як нібито питомої. Ліквідація автентичних українських історичних назв та насадження відповідних імперських топонімних маркерів призвели до появи назв *Катеринослав*, *Єлисаветград*, *Катеринопіль*, *Павлоград*, *Константиноград*, *Олександрівськ*, *Новомосковськ*, *Новоросійськ*, *Новоград-Волинський* та ін.

З огляду на викладене вище, **назви географічних об'єктів, об'єктів топонімії, юридичних осіб та об'єктів права власності, у яких використано назву географічного об'єкту Російської імперії міста Катеринослав та похідні від неї утворення, відповідно до підпункту «є» пункту 4 частини першої статті 2 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» належать до символіки російської імперської політики.**

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГЕНЕРАЛЮК Леся Станіславівна

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

МИТРОФАНЕНКО Юрій Станіславович

СОКИРКО Олексій Григорович